

Теоретичні засади дослідження розвитку національної економіки в контексті міжнародного досвіду

Матвієвський Назар¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2024	Економіка	330.341

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14165974>

Анотація. У статті досліджено теоретичні засади розвитку національної економіки в контексті міжнародного досвіду, що є особливо актуальним в умовах глобалізації та посилення міжнародних викликів. Проаналізовано ключові економічні моделі, такі як вільноринкова (США), соціально-ринкова (Німеччина), експортоорієнтована (Південна Корея) та модель соціального добробуту (Швеція), з акцентом на передумовах їхнього впровадження, економічних наслідках та можливостях адаптації в Україні. Виявлено, що кожна з моделей забезпечує стабільний економічний розвиток завдяки інтеграції ринкових механізмів із соціальними та інституційними інноваціями.

Особливу увагу приділено впливу міжнародних організацій, зокрема МВФ, Світового банку та СОТ, на процеси реформування економік, а також значенню угод про вільну торгівлю у сприянні економічній інтеграції та доступу до глобальних ринків. Досліджено наслідки збройної агресії РФ, яка спричинила масштабні руйнування інфраструктури, втрати експорту та перебудову ключових галузей. Підкреслено розвиток нових економічних секторів, таких як ІТ і військово-промисловий комплекс, у відповідь на агресію РФ.

Новизна дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності комплексної адаптації успішних міжнародних практик до українських умов із врахуванням специфіки воєнного стану та викликів економічного відновлення. Запропоновано стратегічні напрями реформ, що включають зміцнення інституцій, підтримку інноваційного розвитку, активізацію інтеграційних процесів з ЄС та розвиток стратегічних секторів економіки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій для урядових органів та бізнес-спільноти щодо формування економічної політики, спрямованої на забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та інтеграції України у світову економіку.

Ключові слова: національна економіка, економічний розвиток, міжнародний досвід, економічна інтеграція, структурні реформи, економічна стійкість.

Theoretical foundations of the study of the development of the national economy in the context of international experience

Abstract. The article explores the theoretical foundations of national economic development in the context of international experience, which is particularly relevant in the conditions of globalization and heightened international challenges. Key economic models, such as the free-market model (USA), the social-market model (Germany), the export-oriented

¹ Національний університет «Львівська політехніка» <https://orcid.org/0000-0002-9989-5689>

model (South Korea), and the welfare state model (Sweden), are analyzed with a focus on the prerequisites for their implementation, economic outcomes, and potential adaptation in Ukraine. It is revealed that each model ensures stable economic development through the integration of market mechanisms with social and institutional innovations.

Particular attention is paid to the influence of international organizations, including the IMF, the World Bank, and the WTO, on the economic reform processes, as well as the significance of free trade agreements in fostering economic integration and access to global markets. The consequences of Russia's armed aggression, which has caused extensive infrastructure destruction, export losses, and the restructuring of key industries, are examined. The development of new economic sectors, such as IT and the defense industry, in response to Russia's aggression is highlighted.

The novelty of the study lies in substantiating the need for a comprehensive adaptation of successful international practices to Ukrainian conditions, considering the specifics of martial law and the challenges of economic recovery. Strategic directions for reforms are proposed, including institutional strengthening, support for innovative development, activation of integration processes with the EU, and the development of strategic economic sectors.

The practical significance of the results lies in the development of recommendations for government bodies and the business community regarding the formation of economic policies aimed at ensuring sustainable economic growth, enhancing competitiveness, and integrating Ukraine into the global economy.

Keywords: national economy, economic development, international experience, economic integration, structural reforms, economic resilience.

Вступ

Сучасний розвиток національної економіки відбувається в умовах глибоких трансформацій глобального середовища, які супроводжуються новими викликами та можливостями. Україна, перебуваючи в стані збройної агресії РФ, стикається з необхідністю не лише подолання поточних економічних труднощів, але й створення стійкої основи для майбутнього зростання. У цих умовах особливого значення набуває дослідження теоретичних засад розвитку національної економіки з урахуванням міжнародного досвіду, що дозволяє визначити ключові напрями реформ і забезпечити конкурентоспроможність на глобальному рівні.

Національна економіка є складною системою, яка поєднує економічні, соціальні та інституційні аспекти. Її розвиток залежить від ефективності державного управління, адаптивності до зовнішніх викликів і здатності до інновацій. Міжнародний досвід, накопичений провідними країнами світу, надає цінні уроки, які варто використати для вдосконалення економічної політики України.

Дослідження у сфері розвитку національної економіки у контексті міжнародних економічних відносин здійснювали такі науковці: Білокур Г., Бірюкова Т., Волощук Т., Гаврилюк Ю., Горященко Ю., Грицаєнко М., Губаренко О., Джеджула О., Джеджула О., Мямлін В., Сідорук М., Скворець В., Ткач Д. та інші.

Метою статті є аналіз теоретичних і практичних аспектів розвитку національної економіки, зокрема шляхом порівняння економічних моделей різних країн, дослідження впливу міжнародних організацій та угод, а також виявлення викликів і можливостей, що постають перед Україною. Зважаючи на сучасні умови, у статті особлива увага приділяється питанню адаптації успішних міжнародних практик до українських реалій.

Результати

Національна економіка постає як багатовимірна система, що охоплює сукупність економічних, соціальних та інституційних відносин, які функціонують у межах певної

держави, та виконує стратегічну роль у забезпеченні сталого розвитку країни, її соціальної стабільності та економічної безпеки.

Економічний аспект національної економіки передбачає дослідження структури та функцій, які вона виконує. Зазначені складові охоплюють виробничу, споживчу, інвестиційну та експортно-імпорتنу сфери, які забезпечують створення матеріальних благ і послуг для задоволення потреб суспільства [1]. Саме через ці сфери формуються основи економічного зростання, що визначають рівень життя населення та конкурентоспроможність держави на міжнародній арені.

Соціальний аспект підкреслює роль економіки як механізму забезпечення добробуту громадян. У сучасних умовах, коли Україна перебуває в стані збройної агресії РФ, соціальна складова економіки набуває особливої важливості, адже її завданням стає сприяння згуртованості суспільства, підтримці соціальної справедливості та інтеграції вразливих верств населення у процеси економічного відновлення. Рівень зайнятості, доступ до якісної освіти, медицини та соціальної інфраструктури слугують індикаторами ефективності економічної політики в цій сфері.

Інституційний аспект включає організаційні та правові механізми, що регулюють економічну діяльність у державі. Зазначені механізми охоплюють систему державного управління, регулювання ринків, захист прав власності, а також розвиток громадянського суспільства. Ефективність інституцій визначає здатність економіки адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх викликів, стимулювати інновації та залучати інвестиції [2]. В умовах війни ці механізми мають вирішальне значення, забезпечуючи мобілізацію ресурсів і підтримку ключових секторів економіки.

Економічний розвиток є однією з фундаментальних категорій економічної науки, що охоплює широкий спектр теоретичних підходів, кожен з яких пропонує власне бачення механізмів і чинників, які визначають динаміку зростання та трансформації національних економік. Класичний, неокласичний і кейнсіанський підходи відіграють провідну роль у формуванні сучасної економічної теорії, надаючи різні інструменти для аналізу процесів розвитку.

Класичний підхід, сформований у працях Адама Сміта, Давіда Рікардо та Джона Стюарта Мілля, наголошує на ролі ринкових механізмів як основних регуляторів економічної діяльності. Центральною ідеєю цього підходу є концепція «невидимої руки ринку», яка передбачає, що особиста вигода, до якої прагнуть суб'єкти економіки, врешті сприяє загальному добробуту [3]. Зазначений підхід акцентує увагу на значенні нагромадження капіталу, розподілу ресурсів і міжнародної торгівлі як основних рушіїв економічного зростання.

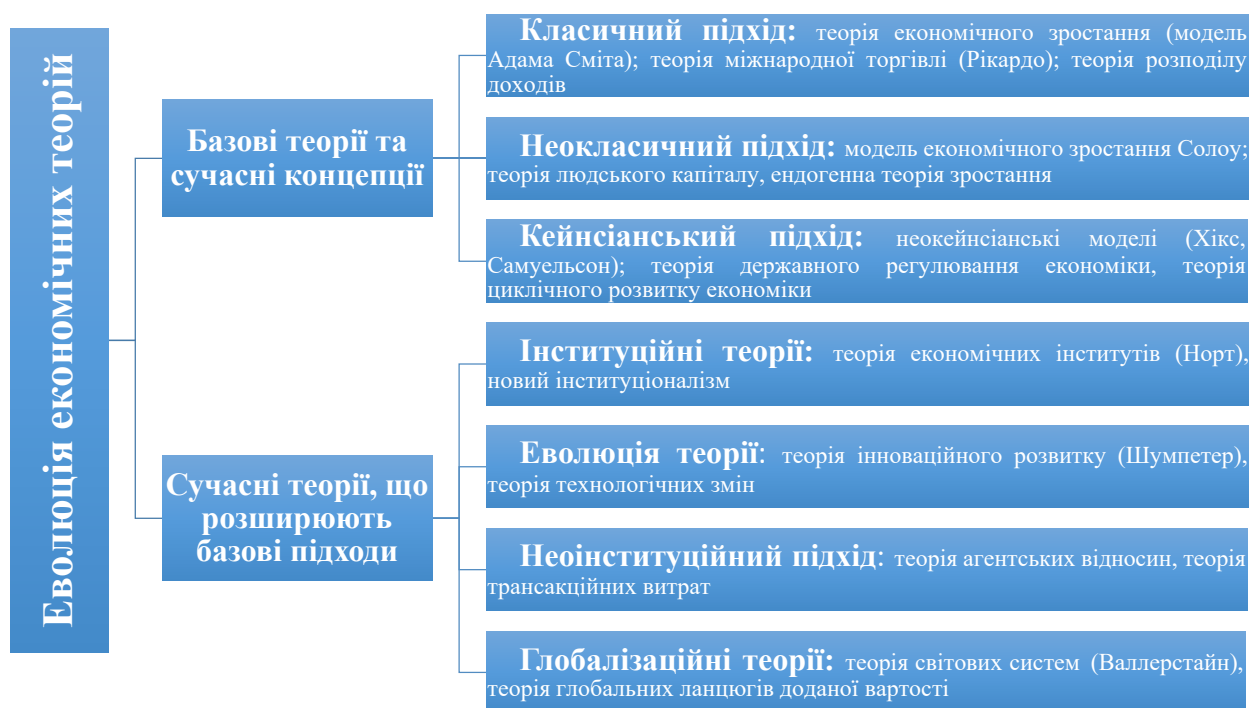
Неокласичний підхід, що розвинувся наприкінці XIX століття, робить акцент на ролі раціональної поведінки економічних суб'єктів, які приймають рішення на основі аналізу витрат і вигод. Зазначений підхід підкреслює значення ефективного використання ресурсів, рівноваги між попитом і пропозицією та технологічного прогресу як ключових чинників розвитку. У межах неокласичної парадигми формуються моделі зростання, такі як модель Солоу, які наголошують на важливості довгострокових факторів, зокрема рівня заощаджень, інвестицій у людський капітал і технологічних інновацій [4].

Кейнсіанський підхід, запропонований Джоном Мейнаром Кейнсом у першій половині XX століття, змінює акценти, наголошуючи на ролі державного втручання в економіку. Згідно з цією теорією, ринкові механізми не завжди забезпечують повну зайнятість і стабільність, що потребує активної участі держави у стимулюванні сукупного попиту через фіскальну та монетарну політику. Особливу увагу приділяють циклічності економічного розвитку та необхідності запобігання кризовим явищам шляхом впровадження антикризових заходів [5]. У сучасних умовах, коли Україна стикається із серйозними викликами внаслідок агресії РФ, кейнсіанські принципи

набувають особливої актуальності, адже забезпечення макроекономічної стабільності та підтримка стратегічних галузей економіки вимагають державної підтримки.

Сучасні підходи до економічного розвитку відзначаються багатогранністю та інтеграцією різних теоретичних концепцій, включають інституційні, еволюційні, неоінституційні та інші підходи, які наголошують на значенні як ринкових, так і позаринкових механізмів у забезпеченні сталого розвитку. Інституційні теорії підкреслюють роль ефективних інститутів у створенні сприятливого середовища для економічної діяльності, тоді як еволюційні моделі акцентують на динамічних процесах технологічних і структурних змін.

У сучасній економічній науці, попри багатогранність і динамізм теоретичних підходів, можна прослідкувати їхнє походження від фундаментальних концепцій, які сформуvalи основи економічного мислення. Класичний, неокласичний та кейнсіанський підходи стали базисом для розвитку сучасних теорій, що враховують інституційні, технологічні та глобалізаційні виклики. Схема 1 ілюструє взаємозв'язок між базовими економічними теоріями та сучасними концепціями, які від них походять [1].

Рис. 1 Еволюція економічних теорій: від фундаментальних концепцій до сучасних підходів

Сформовано автором [3-6]

Запозичення іноземного досвіду є водночас можливістю і викликом. Успішне впровадження передових практик залежить від здатності адаптувати їх до специфічних національних умов, урахуваючи рівень розвитку інститутів, соціокультурні особливості та історичний контекст. В умовах війни та економічної нестабільності України це завдання ускладнюється, однак залишається критично важливим для забезпечення ефективного функціонування економіки та її інтеграції в глобальні ланцюги доданої вартості.

У світлі складних трансформацій, які переживає національна економіка України, особливої значущості набуває аналіз міжнародного досвіду. Вивчення практик інших країн дозволяє не лише ідентифікувати ефективні моделі розвитку, але й уникнути поширених помилок, що можуть виникати в процесі економічної модернізації. При цьому особливу увагу слід приділяти адаптації цих моделей до українських реалій, адже механічне перенесення закордонних практик без урахування місцевих умов може призвести до зворотного ефекту.

Досвід провідних економік світу демонструє, що ключовими факторами успіху є стратегічне планування, підтримка інновацій та ефективна державна політика. Однак, кожна країна має свій унікальний шлях, який формувався під впливом історичних, політичних та соціально-економічних обставин. Зважаючи на це, аналіз міжнародного досвіду є необхідним для пошуку найбільш ефективних рішень, які сприятимуть відновленню та зростанню національної економіки України в умовах глобальних викликів та протистояння агресії РФ.

Порівняльний аналіз економічних моделей різних країн дозволяє виявити ключові чинники, які сприяють їхньому успішному розвитку, а також специфіку економічних механізмів, адаптованих до національних умов.

Економічна модель США базується на принципах вільного ринку, мінімального державного втручання та акценту на інноваціях. Гнучкість регуляторної системи, сприятливе середовище для підприємництва та сильна інституційна база створюють умови для динамічного розвитку високотехнологічних галузей і фінансового сектору. Завдяки цьому США залишаються лідером у сфері технологічних інновацій, приваблюючи значні обсяги іноземних інвестицій [9]. Водночас така модель стикається з викликами, пов'язаними зі зростаючою соціальною нерівністю та нестабільністю в умовах глобальних криз.

Німеччина, навпаки, характеризується соціально-ринковою економікою, яка поєднує ринкову ефективність із сильною соціальною політикою. Важливою особливістю цієї моделі є висока роль держави у регулюванні ринків, підтримці промисловості та забезпеченні соціального захисту. Високий рівень синергії між урядом, бізнесом і профспілками дозволяє підтримувати стабільність на ринку праці та високі стандарти життя. Німеччина також є лідером у сфері промислового виробництва та експорту, зокрема завдяки акценту на якість і технологічні інновації в таких галузях, як машинобудування та автомобілебудування [10].

Модель Південної Кореї демонструє ефективність активної державної участі в стимулюванні економічного зростання. Держава відіграє ключову роль у стратегічному плануванні, сприяючи розвитку експортоорієнтованих галузей, інноваційних технологій і диверсифікації економіки. Інвестиції в освіту, наукові дослідження та інфраструктуру забезпечили швидке зростання економіки, що дозволило країні за кілька десятиліть перейти від статусу аграрної до однієї з провідних високотехнологічних економік світу [11]. Однак така модель залежить від глобальної економічної кон'юнктури, що створює ризики в умовах нестабільності міжнародних ринків.

Таким чином, аналіз моделей США, Німеччини та Південної Кореї демонструє різноманітність шляхів досягнення економічного успіху. Кожна з цих моделей має власні переваги, що можуть слугувати орієнтирами для розвитку національної економіки України. Однак запозичення цих практик вимагає глибокого розуміння їхньої адаптації до українського контексту, враховуючи як внутрішні виклики, так і глобальні тенденції.

Вивчення кейсів успішних економічних реформ у різних країнах світу надає цінні орієнтири для формування стратегії розвитку національної економіки України. Кожна з обраних держав демонструє унікальний підхід до стимулювання економічного зростання, що відповідає її історичним, соціальним та інституційним особливостям. Водночас порівняння цих моделей дозволяє не лише оцінити їхні переваги, а й виявити потенційні ризики та обмеження для їхнього застосування в українських реаліях.

У Таблиці 1 подано ключові аспекти економічних моделей США, Німеччини, Південної Кореї та Швеції, які ілюструють різноманіття стратегій економічного розвитку. Особливу увагу приділено передумовам їхнього впровадження, наслідкам, а також можливостям і обмеженням щодо їх адаптації в Україні.

Аналіз успішних реформ у різних країнах

Країна	Модель економічного розвитку	Передумови	Наслідки	Можливості для України	Обмеження щодо використання в Україні
США	Вільноринкова економіка	Сильна підприємницька культура, розвинена інституційна база	Лідерство в технологіях, економічне зростання, соціальна нерівність	Стимулювання інновацій та підприємництва	Високий рівень нерівності, слабкі інститути
Німеччина	Соціально-ринкова економіка	Інтеграція бізнесу, держави та профспілок, промислова база	Стабільність, високий рівень життя, сильний експортний потенціал	Підтримка промисловості та соціального захисту	Недостатній рівень соціального діалогу, потреба у значних інвестиціях
Південна Корея	Експортоорієнтована модель	Слабка початкова економіка, стратегічне планування уряду	Швидке економічне зростання, перехід до високотехнологічної економіки	Розвиток стратегічних галузей і інновацій	Залежність від зовнішніх ринків, потреба в сильній державній підтримці
Швеція	Модель соціального добробуту	Високий рівень соціальної довіри, сильна соціальна політика	Стабільна економіка, високі соціальні стандарти, значне податкове навантаження	Посилення соціальної згуртованості, покращення соціальних стандартів	Обмеженість бюджетних ресурсів, необхідність реформування податкової системи

Сформовано автором [9-12]

Міжнародні організації та угоди відіграють важливу роль у розвитку національних економік, забезпечуючи координацію економічної політики, стимулюючи торговельні та інвестиційні потоки, а також підтримуючи економічну стабільність у глобальному масштабі. Їхній вплив є особливо відчутним у державах, які інтегруються до світової економіки або перебувають на етапі економічних трансформацій.

Одним із ключових гравців є Міжнародний валютний фонд (МВФ), який надає фінансову підтримку країнам, що стикаються з кризами платіжного балансу. Програми МВФ передбачають впровадження структурних реформ, спрямованих на підвищення макроекономічної стабільності, зміцнення фінансової системи та стимулювання економічного зростання [13]. Хоча ці реформи часто супроводжуються жорсткими вимогами щодо скорочення бюджетних витрат, їхня реалізація здатна створити основу для довгострокового розвитку.

Світовий банк, зі свого боку, зосереджується на фінансуванні інфраструктурних проєктів, розвитку людського капіталу та боротьбі з бідністю. Його діяльність сприяє модернізації економік через інвестиції в освіту, охорону здоров'я, транспорт і енергетику, що особливо важливо для країн, які перебувають у стадії економічного відновлення або розвитку [9].

Суттєвий вплив мають і міжнародні торговельні угоди, такі як Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та її наступниця - Світова організація торгівлі (СОТ). Членство

в СОТ забезпечує країнам доступ до глобальних ринків, сприяє зниженню тарифних бар'єрів та стимулює конкуренцію, що є важливим чинником для підвищення ефективності національної економіки [14].

Європейський Союз (ЄС) виступає не лише як економічне, але й як політичне об'єднання, яке пропонує державам-членам спільні політики у сфері торгівлі, фінансів та регулювання ринків. Для країн, які прагнуть вступити до ЄС, таких як Україна, виконання вимог асоціаційних угод відкриває доступ до фінансової допомоги, інвестицій та технологій, що сприяє модернізації економіки та її інтеграції у європейський простір [15].

Незважаючи на значні переваги, які надають міжнародні організації та угоди, їхня діяльність не позбавлена викликів. Зобов'язання, що накладаються на національні уряди, можуть обмежувати економічну самостійність і вимагати значних трансформацій, які викликають соціальний спротив. Для України це означає необхідність балансу між виконанням міжнародних зобов'язань і захистом національних інтересів, що є критично важливим у контексті сучасних геополітичних викликів та економічного відновлення.

Військова агресія РФ спричинила масштабні деструктивні наслідки для національної економіки України. Зруйновані інфраструктурні об'єкти, окупація значних територій і постійні атаки на критичні енергетичні системи призвели до серйозних економічних втрат. Втрата доступу до ключових експортних ринків і блокада морських портів обмежили можливості зовнішньої торгівлі, що негативно позначилося на надходженнях до державного бюджету.

Водночас війна спонукала до швидкої перебудови економіки. Розпочалася релокація підприємств, диверсифікація експорту, розвиток військово-промислового комплексу. Зросла роль аграрного сектору та ІТ-галузі, які стали важливими джерелами валютних надходжень. У цих умовах особливого значення набули міжнародна фінансова підтримка та співпраця з міжнародними організаціями, що сприяє стабілізації макроекономічної ситуації.

Процес інтеграції в європейський економічний простір відкриває перед Україною нові можливості для модернізації економіки. Виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС сприяє гармонізації законодавства, підвищенню стандартів у сфері виробництва, торгівлі та захисту прав споживачів. Участь у зоні вільної торгівлі з ЄС створює сприятливі умови для збільшення експорту, залучення іноземних інвестицій і розвитку спільних виробничих ланцюгів [15].

Європейська інтеграція також надає можливості доступу до фінансових інструментів ЄС, таких як фонд Horizon Europe, що підтримує наукові дослідження та інновації. Для України це означає перспективу розвитку високотехнологічних секторів і зміцнення економічної конкурентоспроможності [16]. Водночас важливо враховувати необхідність реформування інституцій, що є передумовою для ефективного використання цих можливостей.

Адаптація міжнародного досвіду є ключовою складовою для відновлення та розвитку національної економіки. Успішні реформи в таких країнах, як Південна Корея, Польща чи Балтійські держави, демонструють важливість стратегічного планування, інвестування в людський капітал і створення сприятливого середовища для бізнесу. Проте механічне перенесення закордонних моделей не гарантує успіху без урахування специфіки українського контексту. Серед перспективних напрямів адаптації виділяють підтримку інноваційної діяльності, реформування системи державного управління, розвиток стратегічної інфраструктури та інтеграцію у глобальні виробничі ланцюги. Важливою умовою є забезпечення прозорості, верховенства права та боротьба з корупцією, які формують довіру як серед громадян, так і серед міжнародних партнерів.

На основі проведеного дослідження сформульовано рекомендації для урядових органів та бізнес-спільноти, спрямовані на забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та інтеграції України у світову економіку.

Пріоритетом має стати зміцнення інституційної спроможності, що передбачає підвищення прозорості та ефективності державного управління, а також забезпечення верховенства права. Такий підхід створить сприятливе середовище для інвестицій і розвитку бізнесу. Важливим напрямом є стимулювання інноваційної діяльності, зокрема шляхом збільшення фінансування науково-дослідних проєктів, підтримки стартапів і технологічних компаній, а також впровадження механізмів комерціалізації результатів досліджень.

Розвиток стратегічних галузей, таких як військово-промисловий комплекс, аграрний сектор та енергетика, забезпечить економічну безпеку й посилить експортний потенціал країни. Інтеграція в європейський економічний простір має залишатися важливим напрямом державної політики. Важливим аспектом цього процесу є імплементація стандартів ЄС, участь у спільних програмах і розвиток виробничих ланцюгів із європейськими партнерами.

Малий і середній бізнес потребує додаткової підтримки через доступ до фінансування, спрощення регуляторних процедур і сприяння виходу на міжнародні ринки. У свою чергу, диверсифікація економіки та модернізація інфраструктури сприятимуть підвищенню стійкості до зовнішніх шоків і забезпечать довгострокове зростання. Фіскальна стабільність і раціональне використання бюджетних ресурсів залишаються ключовими умовами для забезпечення макроекономічної рівноваги.

Загалом, запропоновані заходи сприятимуть формуванню економічної політики, здатної забезпечити стійке зростання та успішну інтеграцію України у світову економіку.

Висновки

Аналіз теоретичних засад і практичного досвіду розвитку національних економік у контексті міжнародного досвіду свідчить про важливість комплексного підходу до формування стратегії економічного зростання. Національна економіка, будучи складною соціально-економічною системою, функціонує під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, які визначають її динаміку та стійкість.

Дослідження ключових економічних моделей, таких як вільноринкова, соціально-ринкова та експортоорієнтована, демонструє, що ефективність їхнього застосування залежить від адаптації до національних умов. Впровадження структурних реформ, розвиток інновацій та зміцнення інституційної бази є необхідними передумовами для сталого розвитку економіки України.

Значну роль у цьому процесі відіграють міжнародні організації та угоди, які надають країнам фінансову, технічну й експертну підтримку. Водночас успіх інтеграції України в європейський економічний простір створює можливості для модернізації економіки, підвищення її конкурентоспроможності та зміцнення позицій на глобальних ринках.

Війна, яку розв'язала РФ, висвітлила слабкі місця національної економіки, але також стимулювала її перебудову. У цих умовах особливої важливості набуває адаптація успішного міжнародного досвіду з урахуванням специфіки українських реалій. Лише через поєднання внутрішніх зусиль і зовнішньої підтримки можливо забезпечити економічну стійкість і створити основу для довгострокового розвитку.

Таким чином, стратегія економічного зростання України має базуватися на інтеграції найкращих світових практик, враховуючи виклики сучасності. Зміцнення національної економіки є ключовим елементом у забезпеченні незалежності держави, її безпеки та добробуту громадян.

Список використаних джерел

1. Халіляєва, О. В., & Пузирьова, П. В. (2021). Сутність та значення економічного потенціалу, його місце в економіці країни: сучасний аспект в умовах сталого розвитку. Формування ринкових відносин в Україні. https://stud.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19406/1/KHALILIAEVA_12_2021.pdf
2. Грицаєнко, М. І. (2022). Краудфандинг у соціально-економічному розвитку національної економіки: інституційний аспект. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/1842/1/6_conference_URSES_DBT_U_22-266-268.pdf
3. Гаврилюк, Ю. М., & Мокрецова, Н. Я. (2021). Соціальні та геокультурні стратегії в сучасних теоріях економічного розвитку. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/2872/1/statta_gavriluk_mokrecov_a_soc%D1%96aln%D1%96_ta_geokulturn%D1%96_strateg%D1%96i%20_v_sucasnih_%20teor%D1%96ah_ekonom%D1%96cnogo_rozvitku.pdf
4. Видобора, В. В. (2021). Економічне зростання в неокласичному напрямі економічної теорії. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки», (2-2 (104)), 5-11. <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/download/72/65>
5. Черноусова, Ж. Т., & Бондар, Б. С. (2023). Застосування моделей кейнсіанського та неокласичного типу для моделювання економіко-виробничих процесів підприємств. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», (26), 161-166. <https://ev.fmm.kpi.ua/article/download/287423/281327>
6. Горященко, Ю. Г. (2022). Феноменологія інноваційного розвитку підприємництва. Економічні горизонти, (3 (21)), 41-52. <http://eh.udpu.edu.ua/article/download/263569/259803>
7. Видобора, В. В. (2021). Фундаментальні концепції економічного зростання в інституційній теорії. Вісник соціально-економічних досліджень, (3-4 (78-79)), 9-18. <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2021/78-79/pdf/+%209-18.pdf>
8. Скворець, В. О., & Бірюкова, Т. Ф. (2024). Глобалізація: соціологічний аналіз. <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/19194/0057692.pdf?sequence=3>
9. Мямлін, В. (2024). Моделі національних економічних систем найбільш успішних країн світу: критичний аналіз та висновки. Review of transport economics and management, (10 (26) _2023), 307-322. <http://pte.diit.edu.ua/article/download/296401/293278>
10. Джеджула, О. М. Економічна модель Німеччини як приклад соціальної стабільності цифрового суспільства. In Всеукр. наук.-практ. конф." Сучасний стан та перспективи розвитку економіки в умовах глобалізаційних процесів", 16-17 черв. 2020.-Вінниця, 2020.-3. с. <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/26022.pdf>
11. Губаренко, О. М. (2023). Післявоєнна економічна відбудова: найкращі практики та приклади успішних країн. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (1). <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/3/2>
12. Сідорук, М. О. (2024). Ретроспективний аналіз економічного розвитку Швеції. <https://dspace.onu.edu.ua/bitstreams/6e1dd39e-00d7-464f-9354-9a2d265f1009/download>
13. Юськевич, В. (2024). Міжнародний валютний фонд у сприянні економічного розвитку країн. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50845/1/%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%AE%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf>

14. Ткач, Д., & Білокур, Г. (2022). Вплив глобалізації на розвиток міжнародних соціально-економічних процесів. Вчені записки Університету «КРОК», (4 (68)), 28-35. <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/download/543/567>
15. Радіонов, Ю. Д. (2023). Напрями реформ і соціально-економічного розвитку України в період післявоєнного відновлення. Управління економікою та її інституційне забезпечення, 3-26. http://jnas.nbuiv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2023_11_3.pdf
16. Волощук, Т. (2024). Рамкові програми ЄС як засіб бюджетного фінансування досліджень та розробок. Актуальні питання у сучасній науці, (8 (26)). <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/download/14035/14102>